

Dr. Jan Slavík vs. prof. dr. Jaroslav Prokeš

Případ předání Ruského zahraničního archivu historického Archivu ministerstva vnitra

Pavla Švomová

- Ruský zahraniční historický archiv
 - založen roku 1923 pražskou organizací ruské emigrace Zemgor
 - původní název Archiv ruské revoluce
 - archiv ruské emigrace, provenience výhradně ruské, ukrajinské a běloruské
 - v majetku Zemgoru až do 31. března 1928 – dále putuje do správy ministerstva zahraničních věcí
 - má uchovávat, získávat a přejímat do úschovy archivní materiál a dokumenty k dějinám ruského politického a revolučního hnutí 19. a 20. století
 - patřily zde též Archiv a muzeum Ukrajinců (od r. 1930 Ukrajinský historický archiv), Kubáňský zahraniční archiv (vznik 1925), Ukrajinský archiv, Běloruský zahraniční archiv (vznik 1928), Archiv donských kozáků
 - roku 1925 se stává ředitelem archivu dr. Jan Slavík – historik a učitel, jež výborně ovládal ruský jazyk
 - archiv umístěn v Toskánském paláci
- Mnichovský diktát = klesl početní stav obyvatelstva = snížily se i státní příjmy = potřeba šetřit, snížit výdaje = ministerstvo zahraničních věcí se rozhodně zbavit Ruského zahraničního historického archivu
- ministerstvo zahraničních věcí se obrátilo na ministerstvo vnitra a žádalo ho o převzetí Ruského archivu již v prosinci 1938
- ředitel Archivu ministerstva vnitra prof. dr. Jaroslav Prokeš souhlasil s převzetím za dvou podmínek – Ruský archiv přejde pod Archiv ministerstva vnitra a zůstane jeho původní uložení – v Toskánském paláci
- to by ovšem znamenalo zrušení Slavíkova ředitelského místa
- jakmile se dozvěděl dr. Slavík o úmyslu odevzdat Ruský archiv Ministerstvu vnitra, začal podnikat všechny možné i nemožné kroky, aby tomu zabránil
- obrátil se na Slovanský ústav, ministerstvo školství, bývalé ministry Jaromíra Nečase, Kamila Kroftu (donesl donedávna ministr zahraničních věcí)
- ministr zahraničních věcí dr. Chvalkovský si sice přál, aby Ruský archiv zůstal nadále při jeho resortu, ovšem prezídium ministerstva zahraničních věcí trvalo na svém
- nakonec došlo 25. února 1939 k poradě týkající se předání Ruského archivu – přítomni zde byli jak představitelé obou ministerstev, tak doktoři Prokeš a Slavík
- dr. Slavík mimo jiné namítal, že bude Ruský archiv v rámci Archivu ministerstva vnitra ubit, a navíc že ruská emigrace má tradiční odpor vůči ministerstvu vnitra jako symbolu policejní moci – obával se, že přestanou dodávat do archivu své písemnosti
- ačkoliv ministerstvo zahraničních věcí nedodrželo jednu ze dvou podmínek – neponechalo Ruský archiv v Toskánském paláci, došlo k předání archivu s administrativní platností již od 1. ledna 1939

- 9. července 1939 došlo k faktickému předání, jemuž však dr. Prokeš nechtěl být přítomen a proto pověřil pány Pešáka a Hráského
- archiv byl přestěhován na Loretánskou ulici č. 6
- bohužel tato okolnost způsobila, že vztahy mezi archiváři Slavíkem a Prokešem, které byly vždy dobré, nyní ochladly
- ministerstvo vnitra převzalo společně s Ruským archivem všechny jeho zaměstnance, právě kromě ředitele Slavíka
- dr. Slavík se vrátil po 15 letech v Ruském archivu zpět do školských služeb
- přišel však rok 1945 a ten přinesl nové divoké události spojené s archivem i lidmi kolem něj
- československá vláda Ruský archiv odevzdala do Sovětského svazu jako dar sovětské Akademii věd
- dále došlo k tažení proti dr. Prokešovi – jeho sesazení, odstranění z našeho archivnictví, obvinění z kolaborace, neodbornosti apod.
- dr. Slavík měl v této neutěšené atmosféře posloužit jako další z řady „špinitelů“ dr. Prokeše, navzdory minulosti se toho však odmítl účastnit a naopak Prokeše podpořil v celé řadě svých satirických veršovaných skladeb
- nikdy nebylo prokázáno, že by se dr. Prokeš podílel na odstranění dr. Slavíka z čela Ruského archivu – dokonce ani v udání dr. Čejchana, který Prokeše nenáviděl, není ani zmínka o podílu Prokeše v kauze převodu Ruského archivu

Toskánský archiv v Praze na Hradčanech